

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHAZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. ahova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendők.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfél lapon.
Előfizetési ár: egész évre 12 korona, félévre 6 korona.

Egyes szám ára 30 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
ahova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők.

PONTOS ÉS
LEGJOBB

ÓRÁK

5 évi jótállás mellett! 5

= Egyházi szentedények =

urvacsora-kelyhek, keresztlő-kannák
medenczék és borkancsók ■ ■ ■

arany és ezüst ékszerek

evőeszközök, chinaezüst-disztárgyak

részletfizetésre is!

Javításokat és vidéki megrende-
lésekre különös gondot fordítok!

Pontos
kiszolgálás;
jutányos
árak!

Arjegyzék 2000 képpel ingyen és bérmentve

POLGÁR KÁLMÁN

műorás és ékszerész BUDAPESTEN VII. Erzsébet-körut 29 sz

Az ev. ref. egyházak szállítója,

Toronyórák

palota-, városházi-, gyári- és lak-
tanya berendezését a legelőnyöseb-
ben eszközli

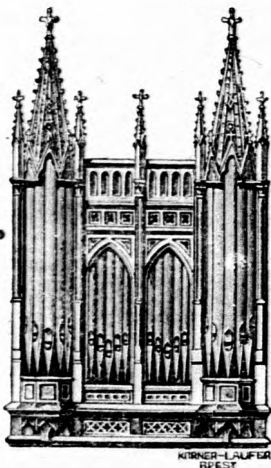
Mayer Károly utóda
Müller János
első magyar óragyár

= gőzerő berendezéssel =
Budapest, VII., Csömöri-u.
50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Felelős szerkesztő: Dr. Ferenczy Gyula.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

A pécsi
orazágos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1907-ben.

Alapított
1897-ben.

Angster József és Fia

P é c s.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlják
kitünő hang- és erős szerkezetű légnymatu és elek-
tromos berendezésű

Orgonáikat

a legjutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. —
Raktáron kitünő hangú

HARMONIUMOK minden nagyságban.

Elektromos fújtató készülékek.

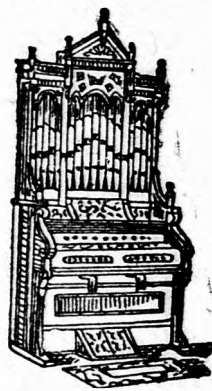
Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Harmonium.

vásárlók ne mulasszák el, mielőtt **Har-**
moniumot vesznek

Reményi Mihály

a magyar királyi Zene Akadémia házi hang-
szer készítőjétől, legujabb **Harmonium**
árjegyzékét kérni, melyet ingyen és bér-
mentve küld **Remenyi Harmonium**
osztálya. Budapest, Király-u. 58. szám.

Ezen választók a legjobb
iskolai és templomi haszná-
latra készült valódi

Aeol harmoniumok-

ban, melyeknek hangja tel-
jesen azonos az **Orgona**
hangjával.

Zongorák, Pianinók

a legolcsóbbtól a legfinomab-
big a legolcsóbb gyári ára-
kon.

Alapított 1851-ben.

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN

elsőrangú könyvkötészete és diszműves üzlete
DEBRECEN, Fűvészkert-utca 9.

Teljesen modern berendezésű üzlet. Megbízható s
kifogastalan munkát készít mindennemű könyvköte-
szeti, diszműcikkben és börmunkákban.

Ima-, Énekeskönyv s más *Egyházi műveket* töme-
ges mennyiségben, versenyképes kivitelben és *gyári áron*.

Anyakönyveket, tartós jó kötésben.

Szent Bibliát és emléklapokat

különleges diszkötésben jubil-
leumokra.

Aranykönyvek egyházak számára mely jótékony
adományok nyilvántartására is alkalmas.

Kéziratok befoglalására **táblákat**, melyek a szószéken
vagy temetéseknél előnyösen használhatók.

Iskolák számára térképek és táblázatok felhuzásá-
vászatra vagy papírra és ezeken kívül még számcs e
szakba vágó munkát.

Szükséglet esetén bármely cikkre nézve azonnal szolgálok, —
számítások a különleges munkákhoz, — mint *Disztáblák, Emlék-*
lap és aranykönyveken, rajzokkal, kívánatra izletes
stylusban, levéltári okmánytartók.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHAZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. ahova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendők.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfel lven.
Előfizetési ár: egész évre 12 korona, félévre 6 korona.

Egyes szám ára 30 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
ahova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők.

Szellemek járása.

Irta: F. Varga Lajos.

A nyár-éji csöndes órákban
Valami bűvös suhogás van ;
A hold ezüstös szép fátyola,
A csillagok rezgő sugara
Csak sejtet, de nem árul el semmit . . .
Én Uram Isten, mi történhetik ?

Szemem kifárad, lelkem vágya
Annál jobban tör magasságba,
Belátni ott a csodás mélybe,
Mit jelent annak a zengése ?
Honnan jön, merre terjed az a hang,
Minőt nem zendít ezer földi lant ?

Ah, édes, édes harmónia ! . . .
Im a bűvös suhogás titka :
A szent, a nagy megdicsőültek
A menny tájiról gyűlnek-gyűlnek
S Genf felé száll mind-mind örvendezve,
Felséges, szép himnuszt zengedezve.

Zeng-zeng a himnusz égről-földre :
„A nagy lélek él, — él örökre ;
Eltűnhetnek az évszázadok,
Amit Kálvin atyánk alkotott
Diszére lesz a földnek s az égnek,
Romlatlan műve az örök létnek.“

Ünnepek után.

A genfi nagy ünnepeken váratlanul mi magyarok kerültünk a Kálvin egyházalkotmánya szerint szervezett nemzeti református egyházak között az első helyre.

Régen tudtuk ugyan, hogy akár tanintézteink nagy számánál, akár sorainkban képviselt társadalmi kitünőségek súlya és előkelősége folytán, de az egyszerű elv következtében is minket illetve a református vallásu nemzetek között a vezető szerep.

Azonban belsőleg sokkal gyengébbnek éreztük magunkat eddig, hogy vállalhattuk volna ennek a vezérszerepnek természetes következményeit. Azután meg el is szoktunk már a saját lábainkon való járásról és nagyon is hozzászoktunk már ahoz, hogy másokra támaszkodjunk. Szerénységünk is gátolna, hogy előtérbe nyomakodjunk.

De most a genfi nagy ünnepek után ez a visszahuzódás, ez a tartózkodás lehetlenné vált. A nélkül, hogy magunk akartuk volna, az ünnepélyen megjelent 32 nemzei református egyház küldöttei között a mieink jutottak előtérbe. Mint egy eddig titkos erővel lezárt forrás s a mi vizeink törtek elő és mint a versenyeknél

szokott, az utolsó helyekről mi ugrattunk előre. A genfi ünnepélyeken megérezett volna, ha mi magyarok elmaradtunk volna. De ennek nemcsak az ünnepek, hanem a magyarság, a magyar állameszmének is nagy kárát vallottak volna. A minthogy most épen ennek a magyarságnak és épen ennek a magyar állameszmének van ez ünnepélyekből, a nagy nemzetközi érintkezésből a legnagyobb haszna.

Elismerés illetné azokat a magyar református lelkészeket, tudósokat és világi nagy urakat, méltóságokat, a Genfben megjelent magyar reformátusokat, a kik ezt a fényes eredményt lehetővé tették s nekünk az osztatlan magyarságnak pálmát szereztek.

Szónokaink csodaképen beszéltek, tudósaink kitétek magukért, költőink versei gyújtottak s az Antal Gábor és Eröss Lajos püspökeink fellépése megjelenése, beszéde, a gróf Degenfeld József szereplése, a tárgyalások amelyek a közvetlen érintkezés folytán megindultak, az eszmék s a tervzet, melyek a lelkesedés kohójából kilángoltak, sokáig felejthetetlenek lesznek és messze fognak bevilágítani.

De már is világosan látjuk e fénynél, hogy a jövőben reánk, magyar reformátusokra súlyos terhek, magasztos kötelezettségek várnak.

Ha első sorba jutottunk, akkor vezetni is

TÁRCA.

Kiss Pál meg Kálvin atya.

Irta: F. Varga Lajos.

Nagy Magyarországon
Búzatermő rónán
Szomorúan pendül
A kasza.

Megvonta kegyelmét,
Az eső áldását
Növelő harmatát
Az Atya.

Gyöngyöző homlokkal
Vékony rendet vágva,
Hej, de nehéz a sors,
Az élet!

Nem is cseng bong mostan
Emitt is, amott is
Vig dalos ajkakon
Az ének.

Tompa, bosszús morajt,
Mint jégesős felhő
Távoli morgását
Hallani.

Kifakadó szókkal,
Istent káromlókkal,
Telvek a takarók
Ajaki.

De lám egy bokorban
Vagdossák a rendet,
A sovány rendeket
Csöndesen.

Itt ének is zendül
Buzogtatva szentül,

tartozunk. A világ reformátusai vagy csak az európai reformátusok élén pedig csak úgy maradhatunk, meg ha Kálvint örökké hűséges gonddal örizzük, szellemét követjük s a kálvini reformáció jellegéhez hűek maradunk. Ezt a jelleget pedig a haladásban és tökéletesedésben reformálni kell, első sorban magát a magyar református egyházat külsőleg és belsőleg. Külső szervezetünk nehézkes, konventünk levegőjében függ, nem folyik egyházi alkotmányunk alapelvéből. Kerületeink nagyon széttagoltak, iskoláinknak autonomia kell, adminisztráció a létünk s még e szempontokból is a legrosszabbul vagyunk be rendezkedve. Egyházmegyéink újabb beosztásra nagyvárosi egyházaink megfelelő szervezkedésre várnak.

Kálvin teremtette meg a reformáció új egyházát. Luther nem csinált egyházat. A lutheri egyház csak az állam függeléke, a hol luth. egyház van, ott a Kálvin alkotmánya s lelke működik. Ezt a szervező hatalmas géniust mi csak úgy vallhatjuk magunkénak, ha lelkéből meritünk és egyházunk szervezetét a korhoz képest tökéletesítjük. Hát még a belső dolgokra vonatkozólag. Még itt vagyunk igazán adósak! Tudomány, ker. élet terén mind elmaradtunk. Azért csak elő a debreceni református egyetem tervével s elő azokkal a kezdeményezésekkel, a

melyek egy miveltebb, képzettebb nemzedék nevelésére, közöttünk a tudományosság mivélésére s egy magasabb rendű szellemi folyamat megindítására vonatkoznak. Első a református történeti társaság a Révész Imre társaság megalkotásával, pályadíjak kitűzésével, a levéltárakban rejlő kincsek kiadásával, feldolgozásával és elő a magyar kálvinizmus ősi jellemvonásainak kifejtésével, az evangéliomi erők munkába vételével és a lelkek átfőrmálásával.

Kálvin korának megfelelően kényszereszközökkel is megvalósította a keresztyén ember eszményét a genfi theokratikus államban. Ilyen kis államok voltak a mi egyházaink is. Ma már nem folyamodhatunk a rideg törvényekhez, a parancsokhoz, ma nem formálhatjuk ezek szerint hűveink életét.

De vannak más eszközeink. A hit, a tudás, a példaadás. A szeretet szolgálatai. Ezekben s ezekkel fogjuk a lelkeket kényszeríthetni. Nem a magunk, az egyház érdekeiért, hanem a magyarság, a nép megváltásaért jobb és nagyobb, nemesebbé, tökéletesebbé tételéért.

Fény gyult ki Genfben, mint a Mózes égő csipkebokrából hajdan. Ez a fény a mi utainkat is megvilágítja. A sugárözönben Kálvin atyánk alakja áll.

S ő nemcsak szervező, tudós és pásztor

Amint a nap kél, vagy
Elpihen.

Kérdi ez is, az is
Nagy mogorván Kiss Pált:
„Kendnek jól van így is,
Ahogy van?”

„Már hogyné volna jól,
Ha jobban nem lehet“ —
Vissza felel Kiss Pál
Legottan.

„Isten így akarta“ —
Folytatja s cselédi
Áhítva hallgatják —
„Hát legyen ;

Én sár edény, ugyan,
Ugyan mit tehessek,

Ha már egyszer döntött
Istenem?!“

„De meg a jót, ugy-e
Elvettem már én is,
Más is az Istentől
Ezerszer ;

A rosszat nem vennők
Békés megadással,
Tűrő reménységgel
Ez egyszer?”

„Vagy érdemljük tán,
Hogy jobb legyen hozzánk
S egyre csak kedvezzen
Az Atya ?

Óh, mi gyarló férgek,
Óh, mi bűnös népek,
Vétkeink számát, ki
Tudhatja?”

vala, hanem a szentek egyezségének a munkása is. A prot. unio nagy eszméje is az ő nevéhez és alakjához fűződik. Ezt az uniót becsületes lélekkel munkálni a mi kötelességünk és örökségünk is. Erre az unióra meg is van az alap a *kálvini egyházszervezetben*. A németországi lutheránusoknak is ebbe a szervezetbe kell tömörülniök s a mieink már is ennek elvei szerint kormányozzák magukat. Mit késünk hát tovább? A konfessiók legyenek az egyházak és a hivek lelkének belügyei. Ma is azok. Az egyházak külső igazgatása megfelelő szervezetben együtt, egyesült erővel is eszközölhető. A lelkész-képzés is. A mai viszonyok követelik az egyesülést, a Kálvin szelleme pedig lehetővé teszi azt. 4.000.000 millió evang. református magyar nagy erő volna itt s a világon is. Ezt gondolják meg azok, a kik személyi kellemtlenségek, versengések és surlódások miatt a régi viszály tüzét szítják közöttünk és nem akarnak a szentek egyezségének útjára lépni. Sokat ártanak nekünk is, de ártanak a magyarságnak és a magyar államnak is, melynek külföldön jóakarátu barátokra van szüksége. Kath. testvéreink a kath. nemzetek között szervezzék meg ezeket a jóakarátu barátokat nekünk.

Morgás támad de nagy
Erre a beszédre
S gúnyosan kérdezik
Kiss Páltól :

„Hun tanulta kend ezt,
Vagy nem is tanulta.
Csak úgy kifundálta
Magától ?“

„Nem fundáltam én ki,
Hogy fundáltam volna,
Ilyet kifundálni
Nem lehet ;

Tanúltam igenis,
Kálvin atyám lelke
Tanított meg erre
Engemet.“

De a prot. nemzetek között ennek a fontos missiónak a szolgálata, a mi kötelességünk.

Kálvinnak és Genfnek internationalis helyzete és szerepe még ma is fényt mutat s a magyar református egyház ez irányban a művelt nemzetek rokonszenvének megnyerésére a hazánkat, viszonyainkat is megismerő német, angol, francia protestánsok ide vonzására sokat tehet.

De elég legyen. A genfi nagy napok után, a lezajlott Kálvin ünnepek után még mindig emelkedett érzések dobogtatják szivünket. Most, hogy a 400-ados fény fellövelt, csodás dolgokat látnak szemünk. A megérezésnek, a meglátásnak, a nagy elhatározásoknak titkos pillanatai ezek. Ne hagyjuk ezeket nyomtalanul elsiklani felettünk. Egy segítő kéz nyulik alá felénk a magashól. Ragadjuk meg e kezet s merjünk kálvinisták, magyar reformátusok lenni s a nagy felséges küldetésre, a mely itt bent s kint a nagy világban vár reánk, Isten nevében bátran vállalkozni merjünk.

Dr. Ferenczy Gyula.

Gróf Degenfeld József üdvözlő beszéde a genfi ünnepen.

Méltóságos Úr!

Hölgyeim és Uraim!

Örömmel jöttünk *Antal G.* püspök, *György E. dr. Nagy Dezső*, *Péter Károly* és én, a ki önökhöz szólok az európai kontinensnek talán egyik legrégebb, de mindenesetre legnépesebb egyházának, a magyar református egyháznak képviselőjében, hogy a genfi református egyházakat, ezen egyház nevében, Kálvin János nagy reformátorunk születésének 400 éves évfordulója alkalmából rendezett ünnepélyen üdvözlöljük.

Bátran mondhatom, hogy egyházunk a legnépesebb református egyház a kontinensen, mert két és fél millió vagyunk hazánkban reformátusok; s ha lutheránus testvéreinket is hozzánk számítjuk 4 millió vagyunk Magyarországon protestánsok. Egyszersmind a magyarországi lutheránus egyház nevében is kifejezem üdvözlőmet, mely egyháznak itteni képviselője *Zsilinszky Mihály* ő excellenciája.

Örömmel jöttünk ide, mert öntudatában vagyunk annak, hogy mit köszönhet egyházunk

s mit köszönhet hazánk annak a nagy férfiúnak, kinek emlékét most ünnepeljük.

A XVI. század nagy szerencsétlenséget hozott hazánkra. Egy oldalról a török invasio, más oldalról a német nemzetiségű római szent birodalomnak hatalma, mely birodalom császára egyszersmind a mi királyunk is volt, megsemmisítéssel fenyegette hazánkat és nemzetünket. S hogy ezen körülmények dacára is hazánk megmaradt Magyarországnak s mi is magyarok maradtunk, jórészen a reformációnak, s miután a magyarság zöme csakhamar elfordult a lutheranismustól s a kálvini irányhoz csatlakozott — a kálvini reformációnak köszönhetjük. S hogy mily nagy hálával viseltetünk most is a nagy reformátor emléke iránt, bizonyítja többek közt az is, hogy ma 100-nál többen vagyunk magyarok itt Genfben, kik *csak azért jöttünk*, hogy e szép ünnepélyen részt vegyünk.

A kálvini reformáció annyira ráütötte bélyegét a mi nemzetünkre, hogy *ma* is, a mikor a különböző körülmények folytán a mi számarányunk más felekezetekéhez képest kedvezőlebbül alakult, hazánk nagy részében népünk a református, vagy kálvinista vallást magyar vallásnak nevezi. Nagy hálával tartozunk mi tehát az önök nagy reformátorának, kit mi a magunkénak is tarthatunk.

A kálvini irány nemcsak megtartotta a magyart magyarnak, hanem kálvinista népünknek értelmét, erkölcsi felfogását is sokkal magasabb fokra fejlesztette, hazánk más felekezetekhez tartozó népeinél. Még ma is, a mikor az idők nivelláló ereje a különbségeket mindinkább eltünteteti, megvan egy közmondás, mely így hangzik:

„Meg nem csalom, nem biz' én,
Kálvinista vagyok én.“

A protestantizmus kálvini, vagy svájci iránya a népszabadságnak és demokráciának kedvez s azért mégis azt látjuk sajátságosképen, hogy az éppen eredeti hazájában nem azon kantonokban és szövetséges államokban nyert elterjedést, hol a szervezet demokratikus volt, hanem éppen azokban hol a szervezet arisztokratikus, vagy éppen oligarchikus volt. A „*quatre (négy) cantons*“ területén élő hegyi népek — a különben arisztokratikus szervezettel bíró Luzern vezetése alatt megmaradtak a római katolikus kultusz mellett s inkább a nagyobb városok vezetése alatt lévő kantonok fogadták el a kálvini irányzatot, mint Zürich, Bern, Basel, Schaffhausen. Így volt ez a svájciak szövetségeseinél is, úgy,

hogy Graubündent kivéve, hol szintén fenmaradt a római katolicizmus és a demokratikus Genfét kivéve, hol azonban a Citoyens, bourgeois és habitant között nagy különbséget tettek, éppen oly arisztokratikus szerveztü szövetségesek mint Neuchatel, St. Gallen, Mülhausen, vették be teljesen a reformációt. De ezen sajátságos tünemény talán érthető lesz, ha meggondoljuk, hogy a középkor végén a köznép értelmi állapota sokkal alacsonyabb fokon állott s a reformáció jelentőségét az előkelőbb, tehát inkább arisztokrata néposztályok jobban tudták méltányolni.

De azért a kálvini reformáció végeredményében mégis a szabadság és jogegyenlőség uralmát mozdította elő s ez igen nagy érdeme.

El sem tudjuk ma képzelni, hogy mily állapotban lenne most Európa a reformáció nélkül s viszont azt sem tudjuk elképzelni, hogy Európának s különösen Franciaországnak fejlődése a mainál mennyivel magasabb fokon állhatna, ha IV. Henrik francia király annak idejében azt a végzetes mondást ki nem mondta volna: „Paris vaut une messe.“

Uraim, üdvözöljük önöket a magyar református egyház nevében s egyszersmind hálásan megköszönjük azon rendkívül szives fogadtatást, melyben itt önök minket részesítettek.

* * *

Ezt a szép beszédet — tapsoktól *több ízben* megszakítva tartotta a mi szeretett főgondnokunk Gróf Degenfeld József. Sietve közlöm azt szerkesztőséggel.

Röviden jelzem azt is, hogy július 5-én Claparede Sándor és magyar születésű neje, délután a „Salle Centrale“-ban fényes és gazdag ebédet adtak a magyarok tiszteletére, melyben több svájci, főként genfi előkelő polgár és lelkész jelent meg. Rokonszenves üdvözlő nyilatkozatok hangzottak itt el, hol a debreceni református egyház nevében Könyves Tóth Kálmán franciául beszélt. A kolláció befejeztével az ifjusági egylet ülésezett, melyen a mi titkárunk Kónya is beszélt s vetített képekben az egész világ keresztyén ifjúságának épülethelyiségei és közelebbi és távolabbi múltjának nevezetesebb mozzanatai lettek, a mi lelkes barátunk Fermaud Károly ur által bemutatva.

Dr. Márk Ferencz.

Doctissimo et Amplissimo
Senatui Universitatis Genevensis
S.

Cum ex gratia Dei omnipotentis, Doctissimus et Amplissimus Senatus! expectatus adesset dies, quo secularia conditae Universitatis inclytissimae Vestrae gratiarum actione votisque piis magna cum solemnitate celebratis: non fuerat impedimento nobis legatis Academiae Debrecinensis, Sárospatakiensis, Papaensis, Budapestinensis, Claudiopolitanae et Máramarosszigetiensis Reformatorum Hungariae gentis nec tempus, nec longinquitas locorum, nec labores itineris, quin maximo gaudio affecti in hanc urbem praeclarissimam properemus sensusque animi nostri gratissimos honoresque maximos Vobis praestemus.

Academiae nostrae multis fidei, caritatis, communisque studii vinculis ab antiquissimis temporibus usque ad diem Vobiscum coniunctae gratissimo pectore tenent in memoria beneficiorum Universitatis Vestrae erga studiosos Hungaricos omni tempore collatorum. Neque nobis excidit ex animo memoria eius, quod haec Alma Mater Vestra, hoc lumen Helvetiae clarissimum et luculentissimum, iuventutem nostram artium litterarumque cupidam iam ab anno millesimo quingentesimo sexagesimo sexto assidue fraternis animis amplexa est ut de hinc sicuti frugales apes mel suavissimum eruditionis ad felicitatem patriae Hungariae et ad salutem ecclesiae Christi compararent et afferrent. Quod ut etiam in posteritate ita eveniat, nomine academiarum nostrarum hoc iterum atque iterum rogamus et obtestamur vos.

Hodierno autem die, quo omnes pii Reformatae Confessioni addicti gaudio exsultant: gratulationes quoque nostras clementer accipiatis! Stet haec Alma Mater praeclara! ornamentum Helvetiae praecipuum! Et sicuti ingentia flumina perpetuo aucta eo maiores undas volvunt, eo amplioribus ac capacioribus feruntur alveis, quo a fontibus et capitibus suis longius secesserunt: ita etiam Universitas Vestra annis volventibus honore auctoritate et gloria augeat, fama seculari floreat et sub auspiciis illustrium virorum, qui vestigiis maiorum ac praecipue fundatoris illius immortalis ingrediuntur, in aeternitate temporum vivat et maneat!

Genevae, die VIII. M. Julii MCMIX.

Nomine academiarum Reformatorum
Hungariae gentis dixit et subscripsit

Josephus Erdős de Sima
theologiae doctor et professor.

Kálvin egyházalkotmánya.

Kálvin száműzetéséből való visszatérése után mindjárt hozzáfogott Genfnek újjáalkotásához. Mindenek előtt a tanácsot igyekezett megnyerni nagy céljának keresztül vitelére. Ez sikerült is, mert midőn kijelentette azelőtt, hogy valódi egyházi élet csak akkor lehet, ha a szentírás alapján s az első századbeli keresztvénség példája nyomán egyházi rendszabályok állítatnak: a tanács egész készséggel fogadta el ezen indítványt, s megbizta Kálvint, hogy hat tanácsnokkal minél előbb készítse el ezen rendszabályokat. Csakhamar készen is lettek, a melyek aztán az 1542-ik év január 2-án elfogadtattak, „mely nap a kálvinista köztársaság születésének törvényes napja.”

Nagyon szép az előszó, melyet a tanács az egyházi redszabályok elé irt, amely így hangzik: „A mindenható Istennek nevében. Mi elöljárók, kis és nagytanács egybegyülvén a mi népünkkel együtt, trombitának és nagyharangnak szavára, a mi régi szokásaink szerint és megfontolván, hogy mindenekfelett legfőbb dolog az, hogy Úrunk szent evangéliuma, a maga tisztaságában megtartassék, a keresztvény egyház böles igazgatás és rendtartás által kellőleg vezerelessék; az ifjuság alaposan és szorgalmasan oktattassék, s a szegények táplálása végett ápoló intézet alapittassék; — a mi nem lehet máskép, hanem csak úgy, hogy bizonyos szabályzat és életmód állapittassék meg, melyből minden sorsu ember érthesse meg a maga kötelességét: ennelfogva jónak láttuk, hogy az egyházi kormányzat akként szerveztessék és tartassék fenn közöttünk, a mint azt az Úr a maga igéjében kimutatta, rendelte.”

A rendszabályok szerint az egyházban négyféle hivatal volt: u. m. *lelkipásztori*, *tanítói*, a *véneké* és a *diakonoké*.

A *lelkipásztoroknak* kötelességök az igehirdetés, a sákramentumok kiszolgáltatása s az atyafiságos feddésnek a vénekkel együtt való gyakorlása. A lelkipásztort a szolgálatban levő lelkipásztorok testülete választotta; de a választás megerősítés végett a tanács elé terjesztett, majd meg az egész gyülekezetnek jelentetett be s ha annak kifogása ellene nem volt, végleg megerősített hivatalában.

A *tanítók* kötelessége volt a hiveket s gyermekeket a szent tudományban oktatni, hogy az evangéliumi tiszta tudomány fentartassék. A tanítók, a lelkipásztorok beleegyezése mellett a tanács által választottak.

A *véneket* vagy presbitereket, a kik 12-en valának, a tanács választotta egy esztendőre, melyet azonban a népnek tudtul adtak, hogy ha valakinek valamelyik ellen kifogása volna, bejelenthesse. A vének alkották a presbitériumot vagy konsistoriumot, melynek tiszte és kötelessége volt, nem csupán az egyház vagyonára való felügyelet, hanem sokkal inkább az erkölcsi életére való

szigorú felügyelet s az egyházi fegyelem gyakorlása. Felkeresték e végből az egyes családokat, s ha kisebb bajt találtak, azt ott eligazították, a nagyobbakat ellenben elintézés végett a konsistorium elé vitték.

A diakonok tiszte volt a szegények, nyomorultak, betegek és árvák felőli gondoskodás s a város kórházaira való godviselés.

Minden héten legalább vasárnap istenisztelet és egyházi beszéd tartatott kétszer minden templomban. A főistenisztelet kezdődött az egyetemes bűnvallomáson, azután jött a zoltárének, a könyörgés, az egyházi beszéd vagy predikáció, végre hálaadás és megáldás. A templomokban semmiféle képet vagy cifraságot nem tűrtek.

Minden héten ezenkívül az ifjuság számára nyilvános vallásoktatás tartatott, a melyen a lekipásztor valamely szentírási helyet magyarázott, s azután kikérdezte. Minden ifju köteles volt 16 éves koráig ezen oktatást hallgatni s csak azután bocsátott az urasztalához.

Urvacsoráját évenként négyszer osztottak. Karácsonykor — miután ez nem mindig vasárnapra esett, az utána következő vasárnapon, — husvétkor, pünköstkor és még valamelyik szeptemberi vasárnapon.

A keresztség mindenkor a templomban istenisztelet alkalmával történt a szülék és keresztszülék jelenlétében.

A házasság is a templomban köttetett, még pedig a lehető egyszerűséggel. Muzsikaszóval vagy dalolva s cifra, gazdag ruhában esketésre menni a legszigorubb tiltatott.

A halottakat a legegyszerűb szertartással kellett eltemetni.

Általában az egyházi rendszabályokban tiltva volt minden fényezés. A genfi reformátusnak viselkedésében ruházatában, életmódjában a legegyszerűbbnek kellett lenni. Ha valaki e tekintetben túllépett a határon, lett az előkelő, vagy gazdag, a konsistorium által a legszigorubb büntetésnek volt alávetve.

Ilyen egyházi alkotmányt adott Kálvin annak a Genfnek, a mely ötlet jóságáért számüzte; de szintén beismerte a nagy ember iránt elkövetett hálátlanságot, töredelmesen megbánva tettét, hívta vissza őt kebelébe. Az új rendtartás alatt Genf egészen megváltozott. Az erkölestelenség helyét a tiszta erköles foglalta el s azok a gengfiek, a kik annak előtte a legféktelenebb szabadságban élve sem jó rendet, sem embertársaikat sem istenöket nem tisztelve éltek: ettől fogva a legjobb indulatu, istenfélő, egyházát szivből szerető nép lett, a melyet midőn meglátott egy lutheránus lelkész, így ír róluk: Oly dolgokat láttam itt, miket soha el nem felejték. A teljes államszabadság mellett különös disze a köztársaságnak az erkölesi törvényszék, mely a polgárok magaviseletére nézve a legkisebb kicsapongást is

megbünteti. Ez által mindaz, ami a keresztyén életet megzavarná, vagy bűnre, vagy kéjelgésre vezetné, továbbá véték, szennyes beszéd, gyűlölet, viszátkodás, perelés, dobzódás s több efélék meg vannak gátolva, nagyobb büntetésekről pedig itt hallani is alig lehet. Az ily tiszta élet rendkívül diszére van a keresztyén vallásnak s mi nem sajnálkozhatunk eléggé a felett, ha ez nálunk hiányzik.

Ez az új egyházalkotmány azonban csak lassankint ujítja meg Genfét. Sok és keserves küzdelmeken kellett átmenni Kálvinnak, míg erős akarata, nemes bátorsága meggyőzte a genfieket, hogy ezek azon feltétel alatt boldogulnak, ha élő keresztyének lesznek s engednek az új rendtartásnak, melyet annyi gonddal s aggódó szeretettel alkotott meg Kálvin.

Budai János.
református lelkész.

A pesbyteri rendszert követő református egyházak világ-szövetségének kilencedik nagygyűlése New-Yorkban.

A világ összes református egyházai, a melyek presbyteri elvek szerint kormányozzák és igazgatják magukat, világ-szövetségben egyesültek s e világszövetség a 9-ik nagyülését jun. 15-től jun. 25-ig tartotta az amerikai Egyesült államok legnagyobb városában, New-Yorkban. E gyűlés egyike volt a legnevezetesebb református egyházi összejöveteleknek. A lelkészeknek és a világi elemnek az eleje, a színe java gyűlt itt össze tanácskozásra a világ minden részéből: Angliából, Franciaországból, Hollandiából, Svájczból, Németországból, Olaszországból, Belgiumból, Canadából, Ázsiából és különösen nagy számmal az amerikai Egyesült Államokból.

A gyűlés a legelőkelőbb new-yorki presbyterianus egyház templomában, a Fifth Avenue Presbyterian Churchben tartatott, a mely az 5-ik Avenue és az 55-ik utca sarkán épült, a város leelőkelőbb helyén, a világhírű Central Park közelében, a milliomosok, az amerikai dollárkirályok palotái között. A templomépület utcai lépcsőzetéről feltűnő plakátok hirdették, hogy benn a templomban a református egyházak világ-szövetségének háromszáz delegátusa gyülesezik s a 300 delegátus mintegy harminc millió reformátust képvisel és gyűlésükre bárkinek szabad a bemenet. A templomi szószék felett lengett a csillagos és sávós amerikai zászló, mellette az angol lobogó s köröskörül a karzaton a külföldi nemzetek jelvényei. Nem tehetek róla de én már úgy vagyok összealkotva, hogy ha zászlókat látok, azok között önkénytelenül keresem a magyar nemzeti lobogót. Itt azonban hiába kereste azt a sze

mem: a magyar nemzet három színű, piros, — fehér, — zöld lobogója nem lengett ott a többi között.

A gyűlést június 15-én, dr. Dykes iskola-igazgató elnök nyitotta meg, a ki az angolországi Cambridge-ről jött. Az elnöki asztal körül ültek dr. Mathews Londonból, a ki a keleti osztály titkára és dr. Roberts Philadelphiából, a ki a Nyugoti kerület titkára. A tulajdonképeni gyűlést minden egyes alkalommal vallásos szertartás előzte meg, mely éneklésből, predikációból és imádságból állott és minden gyűlés áldás-adással végződött. Az első predikációt dr. Moffat, a Washington és Jefferson College (főiskola) elnöke tartotta. Beszéde végzetével a delegátusok igazolása következett. Ezt követte dr. Burrell new-yorki lelkésznek a delegátusokhoz intézett üdvözlő beszéde, a melyre a delegátusok nevében Sir Samuel Chisholm, glasgowi (Anglia) volt polgármester válaszolt. Azt hittem, — mondá Sir Chisholm, — hogy a válaszára azért választottak engemet, hogy a jelenlévőknek alkalmat adjak az angol nyelv különböző kiejtésének a hallására. Sok országból jöttünk folytatá és sok mértföldet utaztunk szárazon és vizen és most itt vagyunk, mint egy ember, a keresztyénség és a presbyteriánizmus érdekében. Skótzország az én hazám; az az ország, a melyet a presbyteriánizmus a magáénak mondhat. Három és fél évszázad óta ez volt Skóczia népének a választott hite. Összegyülekezve itt, tegyük nyilvánvalóvá a világ előtt, hogy mi valamennyien egyek vagyunk a hitben, a reményben és a szeretetben.

Thomas Bell (London,) a ki egyike Nagybrittánia legnevesebb presbyteriánus világi férfiainak s a ki évekig pénztárnoka volt a Szövetségnek, néhány nappal a gyűlés előtt meghalt Londonban s az ő jelentését Robert Withe, az egyik londoni delegátus olvasta fel. A szövetség egy háromtagu bizottságot nevezett ki, hogy az elhunyt pénztárnoknak hü szolgálataiért megfelelő emléket ajánljanak.

Majd dr. Mathews (London) titkár tartott beszédet és kimutatta, hogy a presbyteriánizmus mily hatalmasan nyomul előre. Öt évvel ezelőtt — mondá — az egész világon 27.700 református lelkész volt, ma pedig 28.100-at tesz ki a számuk. Öt évvel ezelőtt 964 református lelkész működött idegen országokban, missiói területen, míg ma ugyanazon mezőn 1361 református lelkész szolgál. Öt évvel ezelőtt a szövetségbe tartozó, urvacsorával élő reformátusok száma 5.137.000 volt, ma pedig 8.337.000 a számuk. Öt évvel ezelőtt a vasárnapi iskolákban 3.817.000 gyermek tanult, most pedig 3.917.000. Öt évvel ezelőtt az egyház bevétele volt az egész világon mintegy negyven millió dollár, ma pedig 50 millió dollárnál is több.

Az első nap este a Fifth Ave. Presbyterian Church külön termeiben fényes ünnepély volt a delegátusok tiszteletére.

Június 16-át, a gyűlés második napját, egészen Kálvin János emlékének szentelték. J. H. Stevenson, edinburghi világi kiküldött, „Kálvin életének feltűnőbb vonásai“-ról értekezett; „Kálvin és a Reformáció“ címmel pedig Charles Merle D'Aubigne, párisi református lelkész a kiváló francia egyháztörténetirónak fia és dr. James Good, philadelphiai református theol. tanár tartottak felolvasást. D'Aubigne Kálvinnak és a Reformációnak Nyugat-Európában való hatását ismertette, míg dr. Good Kelet-Európa országainak (Svájc, Németország, Csehország, Magyarország és Oroszország) kálvini reformációjáról olvasott fel. A mint felolvasását bevégezte, kértem dr. Good-ot, hogy bocsássa rendelkezésemre felolvasásának a magyarországi reformációra vonatkozó részét. Dr. Good szívésségéből ezt a részt — magyar fordításban — egész terjedelmében közölhetem.

(Folyt. köv.)

New-York, 121 Seventh Street.

Kuthy Zoltán

new-yorki református esperes.

K Ü L Ö N F É L É K .

— A Kálvin által alapított genfi egyetem háromszázötven éves fennállásának emlékeztétét igazi kegyelettel, méltó módon ülte meg a tudományos világ. A folyó július hó 7—10 napjaira beosztott és rendkívül dús tartalmú program szerint tartott jubileumon részt vettek az európai és amerikai egyetemek, akadémiák legkiválóbb képviselői, kifejezést adva a halhatatlan alapító iránt érzett hódoló tiszteletüknek s a genfi egyetem tanácsához intézett üdvözlőknek és áldáskívánataiknak. A remek építésű középkori nagy katedrálban francia, angol és német nemzeti nyelveken tolmácsolt üdvözlő beszédek rendén igen rokonszenvesen és nagy tetszéssel fogadták azt az egyedüli latin nyelvű üdvözlő szöveget, melyet a magyarországi református akadémiák Genfben jelenlevő képviselőinek megbízásából dr. Erdős József debreceni theologiai professor tartott és aztán írásban is átadott az egyetemi rektornak. Ez üdvözlő szövegét Lapunk jelenlegi számában közöljük tisztelt olvasóinkkal.

Ebből az alkalomból folyó hó 9. napján délelőtt a Victoria-Hallban tartott második ünnepélyes diszülésen, az egyetem történetének és tudományos értekezéseinek előadása után következett a doktori rangra emelt tudósok neveinek karok szerint való felolvasása. Ami közelebről a „honoris causa“ történt theologiai doktorátusokat illeti, az ebben részesült hazai tudósaink közül örömmel említjük fel Eröss Lajos püspökünket és Balogh Ferencz theol. tanárt, akiknek méltán megérdemelt tudományos kitüntetéséhez őszinte szívből gratulálunk. A nagy jelentőségű ünnepélyen szeretett püspökünk már nem lehetett jelen, mert — mint mult számunkban jelezte, július 11-én Debrecenben, a kistemplomban tartott egyházi beszédet a Kálvin-jubileum alkalmával. Három napi s éjjeli fáradságos utazás után szerencsésen haza is érkezett, s megtartotta ünnepi beszédét, mely az óriási számú hallgatóságokra akkora mély benyomást gyakorolt, hogy a hívek menten elkérték a beszéd kéziratát s engedélyt kértek annak kinyomatására.

— **Kálvin képek.** *Iconographie Calvininense* címmel szép műtörténelmi becses biró nagy 4-rét alaku monografiát adott ki E. Doumergue, ki Kálvin öt kötetes illusztrált életrajzát is megírta. (Ebből eddig három kötet jelent meg s a negyedik épen most van sajtó alatt). A munka a Kálvin összes feltalálható arcképeit és pedig úgy a festett, metszett és rajzolt képeket mint az érmekeket. Függetlenül közli Doumergue a nagy reformátorra vonatkozó karikatúrákat vagy jelképes ábrázolatokat és pedig úgy protestáns, mint katolikus részről. 76 metszet és 26 fénymásolat díszíti a rendkívül érdekes munkát, mit szerzője a genfi egyetemnek ajánlott. Kálvinra vonatkozik Doumergue egy másik műtörténelmi füzete is, mely a Kálvin házára, egykori genfi lakására vonatkozó adatokat tartalmazza. 20 fénymásolat és 2 Kálvin arckép teszi becsessé ez alkalmi kiadványt, mely a genfiak és Doumergue mellett szeretetéről és Kálvin iránti kegyeletéről tett tanúbizonyságot. A hivatott író történelmi adatokon nyugvó tudással, biztos kezzel rajzolja meg a Kálvin idejébeli Genfét, kutatja fel s adja hű művészi reproductiókban annak letező maradványait, az egykori fellegrvár tornyát, a régi városkapukat az u. n. domokat, a 15. századbeli házakat, a kapuk feletti lőrészekhez hasonló ablakokkal; a régi utcákat elzáró nagy láncokat tartó falba vésett sasokkal, a csodálatosképpen itt-ott megmaradt szövetnektartó vasakkal. Legtöbb hely jut benne a régi kanonokok utcájának, a mai Kálvin-utcának, melyben a reformátor lakott. A ház ma nincs többé az eredeti állapotában, az idők folyamán átépítették, de kertre néző részei még mindig a régi, az különösebben a hátsó kis kapu, melyen Kálvin és neje Idelette, Farel, Viret s családjaik lejárta a kertbe, mely ma kisebb mint a 16. századbeli, de még mindig beépítetlen. A ház később a kath. egyház tulajdonába ment át, ma pedig államtulajdon. Itt élt a 16. század e nagy embere. Törékeny testben, mindenféle betegségtől gyötörve, ezer

bajok, veszedelmek között itt munkálkodott s itt intézte az új egyház dolgait. E férfi akár személyiségét tekintsük, akár működését, akár hatását: Kálvin a megtestesült csoda. S a csodák legnagyobbika, az ő halála. Luther és Zwingli halálával egész életük munkája romba készül dőlni; Kálvin halála nincs befolyással az ő alkotására. Az egyház, melynek formát ő adott, él, működik virul tovább. Csak hogy egy kissé megvenült, de meg fog ifjodni, kezesség erről nekünk Kálvin szelíme s a Lélek. Ennek visszhangja és bizonyága a genfi Kálvin-ünnep és abban ez a szép munka is, melyhez hasonlót a mi reformátorainkról s a mi ereklyéinkről is szeretnénk már látni.

— **Felvétel a debreceni református tanítóképző intézetbe.** 1. A tanítóképző-intézetbe olyan éptestü, egészséges tanulók vétetnek fel, kik a 15-ik életevüket betöltötték s a középiskola 4, vagy a felső népiskola három osztályát elvegezték. 2. A felvétel és beírás ideje régiebb tanulókra nézve szeptember hó 4—6. napjai, a javító- és pótvizsgáké szept. 4, a magánvizsgáké szept. 3. napja. Az új jelentkezőknek okmányokkal felszerelt kérvényeket előre, nevezetesen aug. hó 20. napjáig kell beküldeniök az igazgatósághoz; személyes jelentkezés ekkor nem szükséges. A kellő időben beérkezett kérvények elintézéséről a felvétel tekintetében augusztus 24—26-án értesítetnek a jelentkezők. Felvételiük esetén az új tanulóknak is szeptember hó 4—6. napjain kell beiratkozás vegett jelentkezniök, amikor a felvételi vizsgák (a zenei hallás tekintetében, gyenge tanulóknak esetleg még más tárgyakból) is megtartatnak. A felvételt kérő folyamodásokat a következő okmányokkal kell felszerelni: keresztlevéllel, hatósági vagy főisk. orvosi bizonyítvánnyal, himlőoltási (ujraoltási) igazolvánnyal, iskolai bizonyítvánnyal, ezeken kívül az iskolai jótéteményeket igénylők részéről szülőik vagyoni állapotát feltüntető s az illetékes lelkész által is ellenjegyzett hatósági bizonyítvánnyal. A beírást a tanulók személyesen az új tanulók lehetőleg szülőik, gyámjok, vagy azok megbízottja kíséretében jelentkeznek az igazgatóságnál. 3. A tanítóképző-intézetben tanulók tandíjat nem fizetnek, kivéve a nem protestáns vallásúakat, kiknek tandíjok 20 K és kollegiumi könyvtárdíjok 2 K. Az új tanulók beíratási díja 4 K. Ezenkívül az ifjusági betegsegélyező egyesület javára minden tanuló 5 K évi tagdíjat fizet, amiért aztán ingyenes gyógykezelésben részesül; további általános kötelező díjak: tisztogatási díj: 20 fillér, az ifjusági segélyező-egyesület tagsági díja: 2 K és ifjusági könyvtárdíj (az osztálykönyvtárak gyarapítására) 50 fillér; 6 K nyugdíjilleték. 4. Az iskolai jótétemények (lakás, tapintézet) elnyeréséért a folyamodások a beíráskor, szeptember hó 4—6. napjai alatt adandók be, melyeket a tanárkar szept. hó 7-ik napján elintézt. A jelentkezők nagy száma esetén azonban a kereseknek egy része nem lévén teljesíthető, e miatt a gyengébb osztályzatu tanulók és általában az újonnan jövők, míg a tanítói pálya iránti szeretetüket itteni előmenetelökkel nem igazolják, a jótéteményekre kevésbé számíthatnak. Ily esetben aztán első félévi, esetleg egész évi fentartásuknak biztosítva kell lenni. 5. A lakásra felvett tanítóképző-intézetben tanulók más lakásbért nem fizetnek, mint takarítási és világítási díj címén évi 12 koronát, a városban fogadott lakásokban elhelyezettek világítás nélkül 3 koronát. A lakoszobák a szükséges butorokkal el vannak

látva; ágynemükről azonban a lakók gondoskodnak. Kötelező ágynemük: 2 lepedő, 1 párna 2 párna hajjal, 1 paplan vagy pokróc. 6. A tápintézeti étkezés szept. hó 4-ik napján kezdődik. A tápintézeti ellátáshoz az új isk. évtől kezdve a reggeli is hozzájárul, amiért az évi-dij 24 k.-val növekszik. Az esedékes díjak két részletben, ún. szeptember hó elején és a következő január hó végén fizetendők, a kedvezmények fokozatai szerint ily részletekben: I. 16 K, II. 46 K, III. 66 K, IV 106 K. Az eddigi „ebédes” tanulók részére, akik t. i. a tapintezetbe már nem jutottak be és külön főzőnőknél nyertek 100 K évdíjért ebédet, az 1906 évi egyházkerületi közgyűlés 320. sz. fölhatalmazása alapján az egyházkerületi segélyből elért megtakarítás erejéig az ebédhez egyszerű vacsoráról is gondoskodhatunk. Így az „ebédből álló étkezés” megszűnt s helyébe a tápintézeti ellátásnak megfelelő ebédből és vacsorából álló „külön étkezés” jótéteménye lépett. E külön étkezés pótdíja reggelivel együtt félévre szintén 66 K. 7. Mult évi tanulóink az új tanévre addig fel nem vehetők, míg az előző évről minden iskolai tartozásaikat ki nem fizetik. Tan. képző int. igazgatóság.

Szerkesztői üzenetek. A kongrua szétküldése felmerült nagy akadály miatt csak ma vehette kezdetét. Bővebben a jövő számunkban.

Pályázat.

A nagyszalontai református egyházmegyében levő magyarhomorogi lelkész állomásra.

Javadalma:

1. Készpénz 48 korona.
2. Parhár-, földmunkáltatás-, örlésváltáság 875 korona 14 fillér.
3. Két öl kemény tűzifa beszállítva.
4. 28 h. szántó — 4 és fél h. kaszáló — 1 h. legelőillelőség haszonélvezete. Adóját az egyház fizeti.
5. Fizetéskiegészítés 110 korona 97 fillér.
6. Természetben lakás.
7. Szabályszerű stóla.

A pályázati kérvényeket lelkészi oklevéllel, s e pályázati hirdetés közlése után kelt, esperesileg igazolt szolgálati bizonyítvánnyal felszerelve f. é. aug. hó 5-ik napjáig Balog Ambrus espereshez (Sarkad, Bihar-m.) küldhetik a pályázók. Debrecen, 1909 július 8.

2

Eröss Lajos
püspök.

Pályázat

A panyolai református egyház ujonnan szervezett harmadik tanítói állására pályázat hirdettetik.

Fizetése: szép lakás és ezer korona, melyből 900 korona államsegély.

Kötelessége: a tankötelesek egyharmadát, az

egyháztanács által kijelölt osztályokban tanítani (circa 50—70 tanítvány.)

Pályázhatnak férfi és nőtanítók. Ha férfi választatik meg, kötelessége még a lelkész és kántor helyettesítése is, a miért orgonázni tudók előnyben részesülnek; ha pedig nő választatik meg, kötelessége a női kézimunkatanítás is.

A megválasztott, a szatmári református egyházmegye tanítói gyámintézetnek jogos és kötelezett tagja leend.

Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Felszerelt kérvények augusztus 1-ig alólirotthoz küldendők.

Panyola, (Szatmár-m.) 1909 július 11.

Kovács Lajos
református lelkész.

Pályázat.

Az érkörtvélyesi református leánytanítói állomásra.

Javadalom: Az államtól 356 kor. Egyháztól 40 kor. 23 hold és 750 négyszögöl magyarhold szántóföld, négy házhely haszonbére, 20 köből megrostált gabona. Tandíj: minden tanköteles után 2 véka tengeri és egy ölöcsibe és fejenként 1 korona. Szalmapénz 10 korona, és korpótlék, tisztességes 3 szobás lakás.

Kötelesség: A I—VI. oszt. növendékek és ismétlők tanítása. Konfirmándusok oktatása, kánonikus órák végzése. Akadályoztatás esetén lelkész helyettesítése. Pályázati határidő augusztus 1. Az aias szeptember 1-en elfoglalandó.

Érkörtvélyes, 1909 július 13.

Pataky Sándor
református lelkész.

Pályázat.

A tunyogi református kántortanítóságra.

Javadalom: a) tanítói 12 és fél hold szántóföld, melynek adóját az egyház fizeti; 17 és fél métermázsa buza, 100 kor. az egyház pénztárából 470 kor. államsegély 3 és fél öl kemény tűzifa beszállítva. Tandíj minden gyermek után 2 kor. Kántori: tisztességes lakás, 100 kor. az egyházpénztárából, stóla e. ker. szabály szerint összért. 1200 korona. Kötelesség: a III—VI. egyes osztályok vezetése e. ker. tanterv szerint.

Kántori teendők és kanonikus órák végzése. Akadályoztatás esetén lelkész helyettesítése. Pályázati határidő augusztus 1. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Leővey Miklós
református lelkész.

Pályázat

A turkevei református egyház pályázatot hirdet egy tanítónői állásra.

I. Javadalom :

1. 480 korona az egyház pénztárából.
2. 520 korona állami fizetéskiegészítés.
3. 250 korona lakbér, összesen : 1250 ezerkétszázötven korona.

II. Kötelesség :

Az I—II-ik leányosztály tanterv szerinti tanítása. A 252/903 egyh. ker. végzés értelmében azonban bármikor, bármely osztály tanításával megbízható.

Pályázhatnak református vallásu okleveles tanítónők. Kellően felszerelt pályázati kérvények f. évi augusztus 1-éig alulirothoz küldendők.

Turkeve, 1909 július 14.

Szabó Sándor
református lelkész.

Eladó bor.

350 hektó, saját termésű, tiszta kezelésű, fajbor — míg a készlet tart — kétszer lehuzva hektónként 35 koronaért kapható! 80 hektó ó bor, hektója 40 korona.

Pataky Sándor
református lelkész
Érkörtvélyes.

Löfkovits Arthur

— órás, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

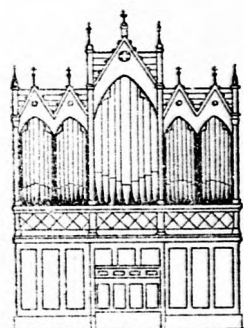
Orgonagyár.

villamos gépekkel berendezve

Rieger Ottó

Budapest, VII. Garay-u. 48.

császári- és királyi udvari szállító.

A bécsi és párisi kiállításon valamint a pécsi országos kiállításon kitüntetve.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett szállít kiváló tiszta légnyomású csőrendszerű (pneumatikus) és villamos tartós, nemeshangu orgonákat.

Rieger orgonagyárai 36 évi fennállás óta 1500 orgonát szállítottak.

Tervezetek és rajzok díjmentesen.

Sesztina Lajos

vaskereskedése

DEBRECZEN, Piacz-utcza 23. sz.

Fegyvertöltény-hüvelyek :

Lefauchaux és Lancaster barna, szürke, zöld.

Hüvely dugasz, réz-gyutacs.

Revolver és Flaubert töltények. Olom-sörét.

Revolverek, Flaubert-fegyverek.

Szétküldés 5 kilós postacsomagokban.

Vaskályhák fa- és szénfűtésre.

Meidinger, Kráder és Friedlandi kályhák.

Főzőkonyhák.

Telefon 292.

Telefon 292.

Központi
drogueria
 Debrecenben, Piac-utca (Városház-épület)

Gazdasági és gyártelepek részére előírás szerint berendezett mentőszekrények, kötszerek, desinficiálószeresek Creolin, Carbol, mindennemű állatgyógyászati cikkek és műszerek. Sertés és marha tápporok és Fluidek nagy raktára, ugyancsak nagy választék mindenféle gumiárukban sérvekötőkben, valamint fényképezéshez szükséges vegyszerekben.

Telefon 292.

Telefon 292.

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udvari szállító

TEMESVÁR.

Mag-, Növény-, Rózsa- és Fa-
 Nagytenyészetek.

(Növelési terület 94 hold.)

Világkivitel

A legjobb magvak. A legnemesebb
 csemetefák. A legszebb diszfák,
 cserjék, rózsák, fenyők.

Kertészeti kézikönyv dilettánsoknak.

Dus főárjegyzék ingyen

Új papi diszegyenruha!

Az 1908. évi Október hó 5-én tartott Orsz. Lelkészegyesületi gyűlés Budapesten elhatározta, hogy a lelkészi kar részére a már ismertetett s időszerűsége folytán nélkülözhetetlen diszes egyenruhát ajánl ünnep alkalmankor való viselésre, hogy az egyházi méltóságot jobban kiemelje az egyforma külsőben rejlő erőt és az összetartozandóságot fokozza. Nemes Mihály történelmi festőművész az O. R. L. E. megbízása folytán tervezett ilyen diszes tógát, övvel; palástot kun-süveggel. Ezen tervet az Orle. elfo adta s tagjainak ajánlotta. Ezen diszes ruhákat Szántó József papi szabó első hmvásárhelyi diszmagyarruha készítő, szabó mester stílszerűen és a legjutányosabb árban készíti. Egyházkerületi és egyházmegyey gyűlésekre elmegy saját költségén. Bemutatja ott a minta ruháit s a megrendelőknék mértéket vesz. Vagy mérték megküldése esetén is eltudja készíteni azt. Pontos kivitelért szavatol. Fenti ruhákat készíttetni óhajtó érdeklődőknek bővebb felvilágosítást ez ügyben képes árjegyzéket mértékvételi magyarázattal ingyen és bérmentve

Szántó József szabómester nyújt,
 Hódmezővásárhelyről.

Nyomatott a Debr. Prot. Lap könyvnyomdájában.

TÓTH GYULA

Debrecen, Piac-utca 20.

Budweisi és honi gyártmányu porcellán, valamint Meidinger köpeny és öntött

vaskályhák.

Minden szerkezetü vas- és porcellánburkolatu konyhák. Multiplicator hőfejlesztő kályhabetétek, vadászfegyverek és felszerelések, revolverek, hüvelyek és töltények

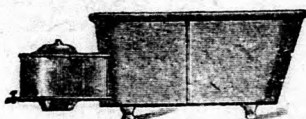
Lőporáruda.

Ujdonság! Browning-rendszerű ismétlő fegyver 190. minta.

Szén- és fakosarak, melegvédők, fürdőkádak, vasbutorok, gyermekszékek és kocsik, mosdókészletek, fényezett konyhafelszerelések, gépmangorlók és facsarók, gummi átvonattal

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

baktai EGRY FERENCZ

Pozdeck és Thury utóda.

Kisgejőczőn
Ung megye
Alapítva 1793-ban.

Budapesten
VI. Lehel-u. 8/a.
Alapítva 1847-ben.

Harangöntőde.

Készíték Budapesti és kisgejőczi műhelyemben minden nagyságu és hangu harangokat a kívánt összhangban, a legnagyobb felelősség mellett. Felszerelt új modern forgatható vaskoronával, amelyek elmés szerkezetüknél fogva a tornyot megóvják a rázkódástól, és a harang tartósságát is beláthatlan időre biztosítják. Emellett könnyü járatuknál fogva egy em-er által egyszerre több harang is húzható. Készíték vasharanglábakat, álló vagy fekvő szerkezetben a legszebb és legjobb kivitelben.

Nagyobb harang öntetett általam Kisgejőczőn közel egy ezer darab, és budapesten 1650 drb. felszerelt Budapesten az európai híru Pozdech-féle vaskoronákkal és Kisgejőczőn a saját találmányu szabadalmazott koronákkal, amelyekért igen sok kitüntetést (külföldön is) és elismerő iratot kaptunk. Hajdu és Biharvár megyék területén a következő egyházakaptak harangokat: u. m. Hajdunánás, Hajdudorog, Hajduböszörmény, Hajduhadház, Hajduszentmihály, Balnázujváros, Püspökladány, Nádudvar, Debrecen, Mikebércs Derecske, Bagamér, Báránd, N. Vár, N. Szalonta, Bajom, N. Léta, N. Szántó, Berettyóújfal, Ér-Diószeg, Ér-Endréd, Erdőgyarok, Hosszupálvi, Bihardiószeg Feketebátor, Szakál. stb. Mezőgyán, Mezőkövesd, Pecsaj, Gálos petri, Tiszavalk, Tiszalucz, Arpád, Erdőgyarok, Hosszupálvi, Bihardiószeg Feketebátor, Szakál. stb.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak

Locomobil és gőzcséplőgépek,

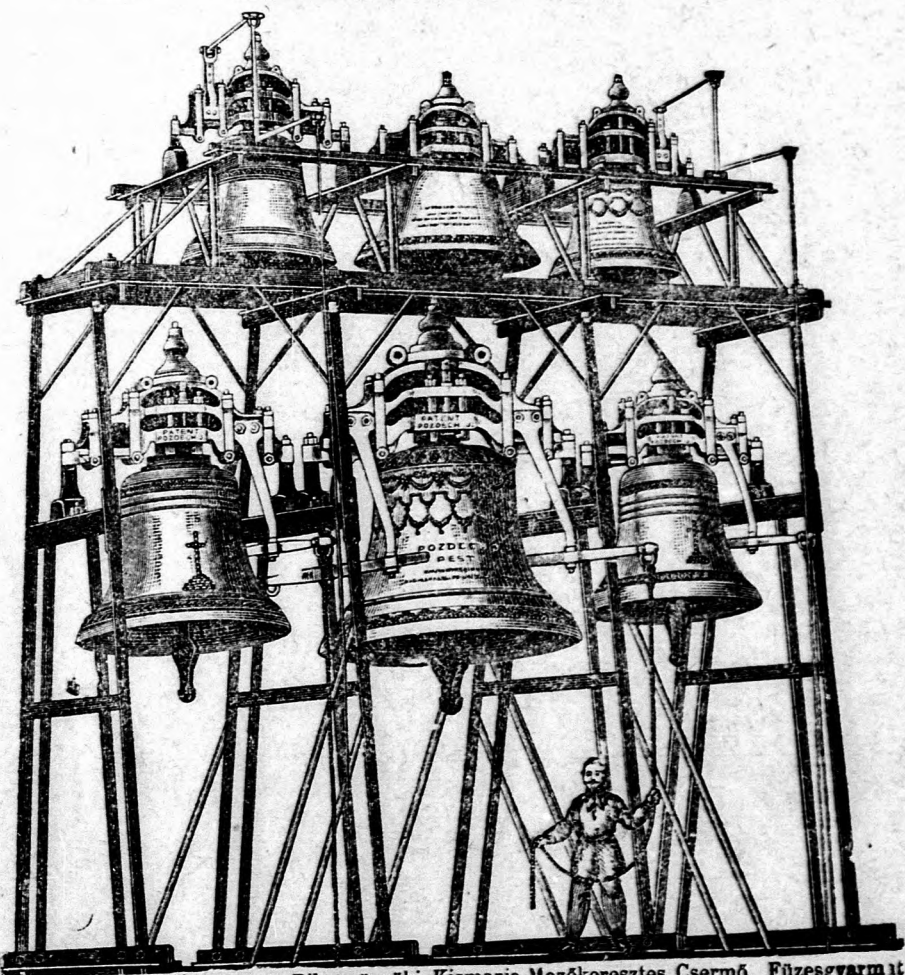
szalmakezalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répavágók, kukoriczamorzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Képviselő és
bizományi
raktár

Laczka László

géplakatos mester
DEBRECEN,
II. Bethlen-utca 48. sz.

Kisgejőczőn, Erdőgyarok, Hosszupálvi, Bihardiószeg Feketebátor, Szakál. stb.

Király balzsam Köszvény és csusz ellen.

☞ ☞ Legujabb gyógyszer. ☞ ☞

Ezen balzsam legujabb gyógyszer úgy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert úgy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgöresnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják **köszvény**nél **csuznál** továbbá meghűléseknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást csak a **Hajdusági pedrőt!!** mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszaru“ gyógyszerháza a hol mindenn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek eredeti árakban szerezhetők be.

Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és ércöntődeje, szivattyúgyár

ARAD, RÁKÓCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja es. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% súly és ármegetakarítás éretik el. Kitűnő jó hang és tartóságaért több évi jótállás. Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódítható vas harang felszerelések, melyekkel egy ember több harangot húzhat és tűzmentes vas-árványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kitását, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett új harangokkal való felszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel ítéltetve.

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

ÚJ ORGONÁKAT

készíték a legujabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládával. Biztos működéséért még a legnedvesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal birnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is **precizen** azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

régi orgonákat átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

Orgona és Harmonium gyár

Gőzerő hajtás és saját villamos világítással berendezve.

Országh Sándor és Fia

cs. és kir. udvari szállító

RÁKOS-PALOTA, Budapest mellett.

Az 1885. évi országos kiállításon „nagy diszoklevéllel“ (első díj) és „Ferenc József lovagrenddel“, az 1904. évi veszprémi kiállításon „arany éremmel“ (első díj), az 1906. évi kassai kiállításon „diszoklevéllel“ (első díj) kitüntetve, azonkívül számtalan kitüntetés és elismerés.

Ajánlják kitűnő hangú és szerkezetű, főleg a legujabb légnymatú (pneumatikai) orgonákat, melyek rendkívül könnyű játékmód és a változatok egyszerű kezelése mellett, az időjárás minden viszontagságának ellenállnak. Szolid munka és jutányos árak. Kisebb orgonáink készletben vannak. Eddig 700-nál több új orgona lett szállítva. Raktáron kitűnő hangú harmoniumok minden nagyságban. Harmoniumok tetszésszerű rajz és változat összeállításával rendelésre készülnek.

Arjegyzék és részletes tervezet kívánatra díjmentesen küldetik.